

Lokale verdifulle kulturlandskap i Nord-Salten 2020 – 2025

Holkestad, Steigen

Landbruksforvaltninga i Nord-Salten

Steigen kommune

Steigen kommune

Hábmera suohkan
Hamarøy kommune

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	side 3
Bakgrunn.....	3
Lokale verdifulle kulturlandskap Steigen 2020-2025.....	4
Skånland.....	4
Holkestad.....	5
Håsand.....	7
Husøya.....	8
Beitelier, Stensland.....	8
Kart, Skånland.....	10
Kart, Holkerstad.....	11
Kart, Håsand.....	12
Kart, Husøya.....	13
Kart Beitelier, Stensland.....	14
Lokale verdifulle kulturlandskap Hamarøy 2020-2025.....	15
Beitelier, Halsen.....	15
Karlsøy.....	16
Uteid.....	16
Presteid.....	17
Tysnes.....	18
Kart, Beitelier, Halsen.....	20
Kart, Karlsøy.....	21
Kart, Uteid.....	22
Kart, Presteid.....	23
Kart, Tysnes.....	24

Innledning

Nord- Salten har siden 2005 hatt utvalgte lokale verdifulle kulturlandskap. Områdene ble valgt ut med hensyn til kulturlandskapsverdier og opplevelsesverdier. Kommune i Nordland fikk tilbud om velge ut 2 % av aktivt jordbruksareal som lokalt verdifullt kulturlandskap. For Steigen utgjorde det 590 da. For Hamarøy 130 da og Tysfjord 50 da.

Det ble foretatt en revidering i 2014, og de gjeldende lokale utvalgte verdifulle kulturlandskap i Nord-Salten var på høring i faglaga i respektive kommuner, og gjennomgått i fagnemnda for landbruk den 8. mai 2014.

Det har med tiden skjedd en endring i forholda rundt en del av de utvalgte områdene, og det er nå behov for en ny revidering. Tysfjord vestsida inngår i Hamarøy kommune fra januar 2020. Dette har imidlertid ingen innvirkning på de lokale utvalgte kulturlandskap, da det aktive landbruket i Tysfjord foregår på Tysfjord vestsida.

Fylkesmannen har bestemt at det eksisterende arealomfang av lokale verdifulle kulturlandskap skal videreføres. Det følger med tilskuddsmidler for skjøtsel av disse verdifulle områdene, dette for å stimulere til aktiv drift.

Kommunen er ansvarlig for utvelgelse av områder, og Fylkesmannen ansvarlig for søknadsvilkår. Jfr. Regionalt Miljøtilskudd.

Bakgrunn

Nord-Salten har et rikt og levende kulturlandskap, med Steigen og Hamarøy som aktive jordbrukskommuner med innmark som høstes ved slått og beite.

Noen forhold har endret seg siden utvelgelsen i 2005 og forrige revidering i 2014. De seinere år har en sett en forholdsvis stor nedgang i antall bruk, og i enkelte områder har en del dyrka jord og beiter blitt liggende brakk. En har derfor valgt å endre litt på godkjente arealer og trekke inn nye.

Engeløya som har hatt fire områder innenfor lokalt verdifulle kulturlandskap er tatt ut til fordel for to andre aktive landbruksområder i Steigen (Skånland og Holkestad). Dette har sammenheng med at Engeløya i 2017 fikk statusen nasjonalt utvalgt kulturlandskap (UKL-Engeløya) Tilskudd for beiting og slått av UKL-områder og lokalt verdifulle kulturlandskap er lagt under samme tilskuddsordning i Regionalt Miljøtilskudd, og kan ikke kombineres. Jfr. Forskrift om Regionale Miljøtilskudd med veiledning, og uttalelse fra Fylkesmannen i Nordland.

I Hamarøy er det gjort litt endringer i størrelse på de enkelte godkjente arealer. Det er i tillegg tatt med et nytt område (Uteid), og endret det godkjente verdifulle kulturlandskapsområdet på Presteid til å gjelde dyrka jord.

Det er viktig at de utvalgte områdene er i aktivt bruk. Utvelgelsen skal stimulere til å gjøre en ekstra innsats for å holde kulturlandskapet i hevd. Tilskuddsmidlene er en påskjønnelse for dette arbeidet, og det er kun foretak som er berettiget produksjonstilskudd i jordbruket som kan motta disse tilskuddsmidlene.

Utvelgelsen av alle områdene er gjort ut fra særegenhet i kulturlandskapet og opplevelseskvalitet. De kan omfatte både inn- og nær utmark. De skal samtidig oppfylle minst et av følgende kriterier:

- viktige friluftslivs- og rekreasjonsverdier
- nærhet til viktige turistmål
- helhetlig kulturlandskap
- viktige landskapsverdier
- viktige biologiske verdier

I tillegg må hvert område kunne plasseres i en av følgende tiltaksklasser i Miljøtilskuddsøknaden.

- Bygdenært
- Øyer/holmer/veiløse områder
- Fjellområder
- Areal med spesielle verdier

Lokale verdifulle kulturlandskap i Steigen fra 2020 - 2025

Skånland, nytt fra 2020	235 da	Fordelt på 5 grunneiere, 3 bruk i drift
Holkestad, nytt fra 2020	235 da	Fordelt på 10 eiere, 4 bruk i drift
Håsand	40 da	Fordelt på 2 grunneiere, jord utleid
Husøya	20 da	Brukt som beite for sau
Beitelier, Stensland	60 da	Fordelt på 5 grunneiere, jord utleid
Totalt	590 da	

Nærmere beskrivelse av de utvalgte områder:

Skånland

Areal: Totalt 510 da, godkjent 235 da, (198 fulldyrka og 37 da beite)

Gnr/Bnr	da innenfor område		da godkjent, 39 % av fulld/overfl + beite 42/1	
	fulld/ovefl	beite	fulld/overfl	beite
42/1	86	44	33	37 *
42/2, 13	122	5	47	
42/3	87	11	34	
42/4	143	6	56	
42/5	72	8	28	
Totalt	510		198	37

Området består av flere eiendommer og godkjenning av 235 da areal er gjort ut fra en beregning av 39 % av fulldyrka/overflatedyrka jord på hver eiendom som ligger innenfor området på Skånland.

* I tillegg er det tatt med 37 da innmarksbeite i lia ovenfor gårdene som er i drift og viktig for kulturlandskapet.

Bygda Skånland ligger vakkert til med dyrka jord som ligger sør/østvendt fra fjellfoten ned mot sjøen. Her er lettdrevet god jord som har gitt grunnlag for jordbruksproduksjon fra langt tilbake i tid. Området er fullt av spor etter bosetting fra vikingtid, med mange registrerte fredede kulturminner. Enkelt funn og større bosettingsområde på Skånlandsodden.

Her er et vakkert kulturlandskap med flere aktive bruk i drift. Den mye brukte turstien over fjellet Fløya starter her (Dronningruta i Steigen), slik at bygda blir flittig besøkt i løpet av sommersesongen. Her er aktivt jordbruk med 3 bruk i drift pr. i dag. Kulturlandskapet ses på som svært viktig å beholde som det er i dag.

Området klassifiseres under tiltaksklasse bygdenært og areal med spesielle verdier.

Skånland

Skånland

Holkestad

Areal: Totalt 445 da, godkjent 235 da fulldyrka/overfl.dyrka jord

Gnr/Bnr	da innenfor område		da godkjent, 53 % av fulld/overfl	
	fulld/ovefl	beite	fulld/overfl	beite
41/1,7,8	84	42	44	0
41/2	46	16	24	0
41/3	74	24	39	0
41/5	37	21	20	0
41/6	26	15	14	0

41/9	47	16	25	0
41/10	79	20	42	0
41/11	29	8	15	0
41/13	14	0	7	0
41/17	9	0	5	0
Sum	445		235	0

Området består av mange eiendommer, og godkjenning av 235 da er gjort med en beregning av 53 % av fulldyrka/overflatedyrka jord for hver eiendom som ligger innefor området.

Holkestad er et fantastisk kulturlandskap. Bygda ligger åpent og fint til ut mot Vestfjorden, Her ligger er gårdsbrukene på sletta som strekker seg fra sjøen innover mot fjellfoten. Naustrekka ved stranda vitner om livet til feskarbonden. I dette området er det i dag fire aktive gårdbruk med melk og kjøttproduksjon. En har da tatt med eiendommen i Myra. Disse brukene gjør at kulturlandskapet er holdt i hevd både med slått og beiting. Holkestad er mye besøkt i sommersesongen. Hvis en går «Dronningruta» over Fløya ender en opp på Holkestad. På tur ned fra fjellet får man en fantastisk utsikt over det vakre kulturlandskapet som generasjoner har bidratt med å holde ved like. Det er spor etter bosetting fra langt tilbake i tid. Et godt skjøttet kulturlandskap er viktig å ta vare på både for lokalbefolkning og tilreisende. Det er mulig å gå en skogsvei gjennom marka, langs Skånlandsvatnet til Skånland. Området klassifiseres under tiltaksklasse bygdenært og areal med spesielle verdier.

Holkestad sett fra Fløya

Holkestad

Håsand

Areal: Totalt 128 da, godkjent 40 da fulldyrka/overfl.dyrka jord

Gnr/Bnr	Fulldyrka	Beite	Da godkjent, 55 % av fulldyrka jord	
99/1	42	21	23	0
99/3	30	35	17	0
	72	56	40	0

Godkjenning av 40 da fulldyrka jord er gjort med en beregning av 55 % av fulldyrka jord på den enkelte eiendom.

Håsand ligger fint til langs Nordfoldfjorden med god sandholdig jordbruksjord. Her er ingen bruk i selvstendig drift lenger, men jorden blir leid bort og høstet av andre. En del av beiten blir også leid bort. Ned mot sjøen ligger et naustområde med et restaurert fembøringsnaust. Viktig å ta vare på dette vakre kulturlandskapet. På hovedbruket gnr. 99/1 ligger eldre tun med nordlandshus, fjøs og uthus.

Området klassifiseres under tiltaksklasse bygdenært og areal med spesielle verdier.

Deler av området, Håsand

Husøya

Areal: Totalt 80 da, godkjent 20 da beite

Gnr/Bnr	Da innenfor område	Godkjent da, 25 %
29/1 m/fl	80	20

Husøya er en øy utenfor Leineslandet hvor det tidligere var bosetting og gårdsdrift. Det beites i dag med sau på den tidligere innmarka. Beitingen med sau er med på å opprettholde det pene landskapet på øya. Øya har i dag noen feriehuse, og flere besøkende om sommeren; badeturister og «båtreisende».

Området klassifiseres under tiltaksklasse øyer/holmer/veiløse områder

Husøy, Husøyvær

Beitelier, Stensland

Areal: Totalt 156 da innmarksbeite, godkjent 60 da

Gnr, Bnr	Da innenfor område	Godkjent da, 34 %
55/1	37	13
55/2	7	2
55/3	33	11
56/2	22	8
56/4	19	6
56/5	23	8
56/7	15	5
56/1,3	20	7
Sum	176	60

Området består av mange eiendommer, og godkjenning av 60 da er gjort med en beregning av 34 % av fulldyrka/overflatedyrka jord på den enkelte eiendom som ligger innefor området.

Stensland er ei bygd som ligger flott til ved Skjettenfjorden, ved innløpet til Holmåkfjorden. Fylkesvegen videre inn til Steigen går gjennom bygda. Det var for noen 10 år siden ei aktiv jordbruksbygd med 5 melkeproduksjonsbruk i drift. Det er i dag ingen aktive bruk igjen. Jorda blir leid bort som tilleggsjord til andre brukere. Ovenfor innmarka på Stensland strekker det seg beitelier opp mot skogen og fjellsida. Her er lange steingjerder og steinfyllinger som vitner om hardt jordarbeid en gang i tida. Disse viser også tradisjonen med å utnytte liene ovenfor innmarka som beite. Beiteliene lå lenge ute av drift med fare for gjengroing, men er nå gjerdet inn, og tatt i bruk som saue- og storfebeite. Området klassifiseres under tiltaksklasse Bygdenært og areal med spesielle verdier.

Beitelier, Stensland

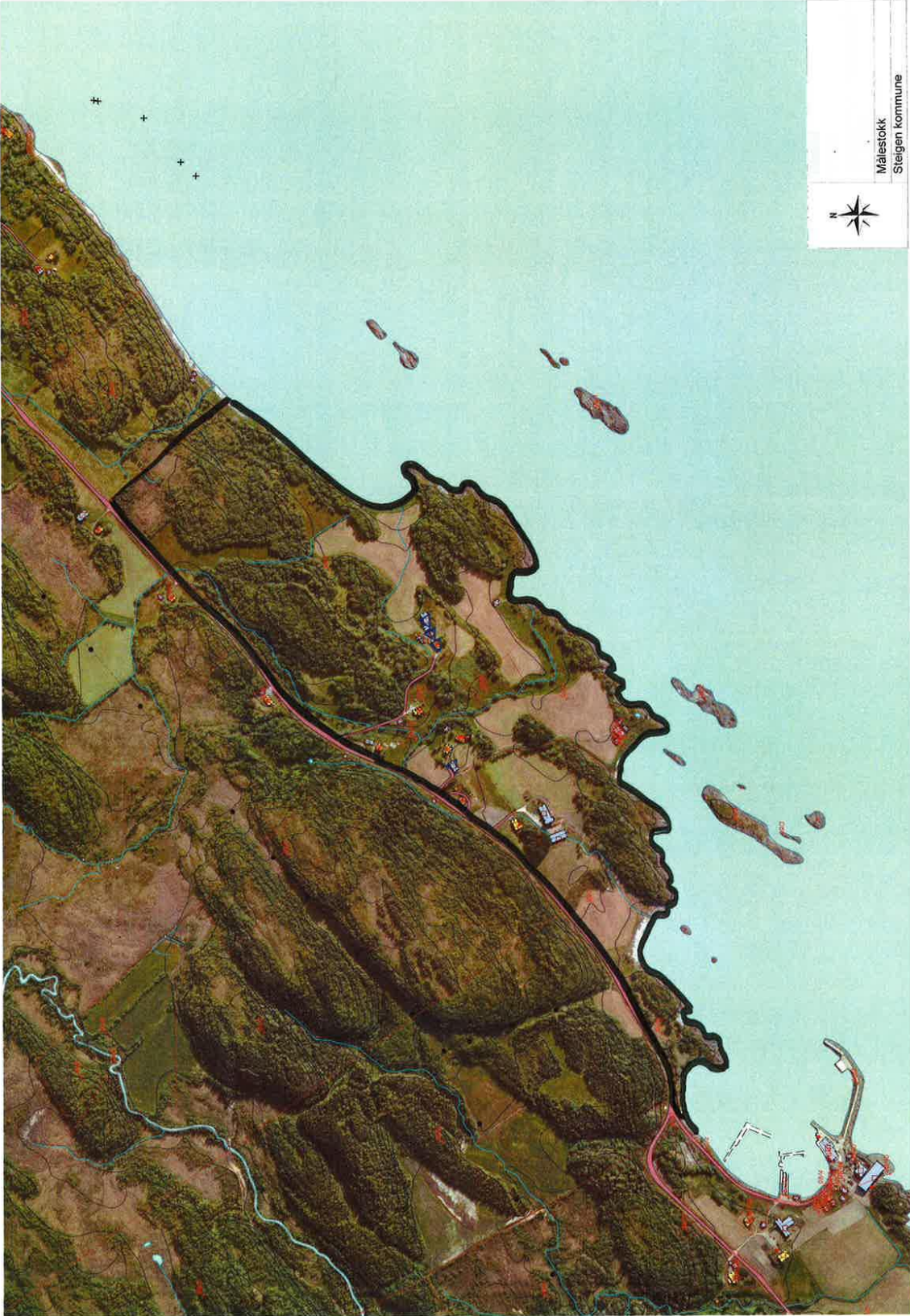
Kart, Skånland

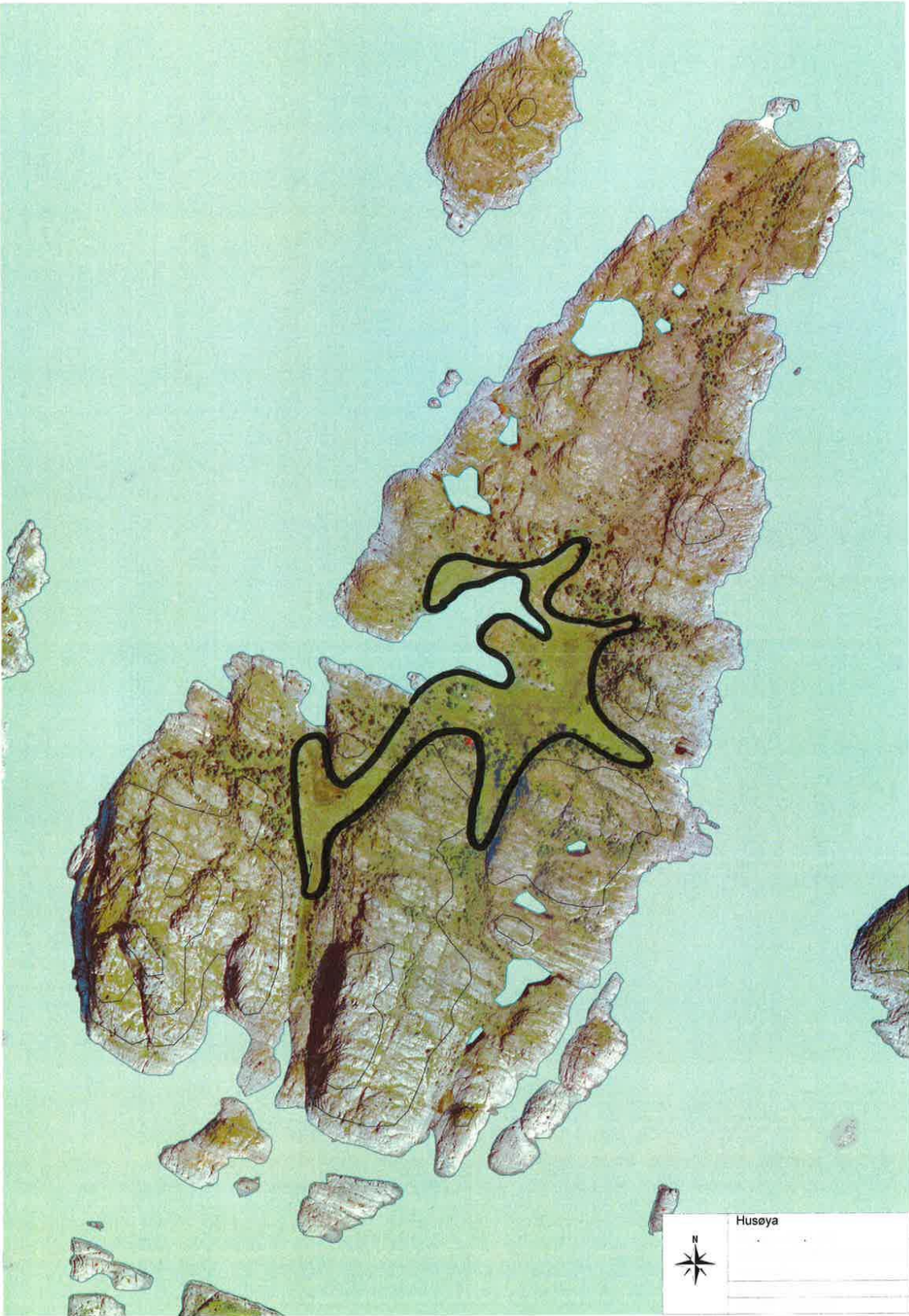
Kart, Holkestad

Kart, Håsand

Kart, Husøya

Kart, Beitelier, Stensland

Hamarøy

Lokale verdifulle kulturlandskap i Hamarøy fra 2020 - 2025

Nye Hamarøy har 180 da til rådighet. Dette tilsvarer 2 % aktivt jordbruksareal.

Beitelier, Halsen	30 da	1 grunneier, 1 bruk i drift
Karlsøy	50 da	4 grunneiere, leiejord
Uteid, nytt 2020	30 da	1 grunneier, 1 bruk i drift
Presteid	25da	1 grunneier, 1 bruk gjenopptar drift
Tysnes	45 da	7 grunneiere, leiejord
Totalt	180 da	

Nærmere beskrivelse av de utvalgte områder:

Beitelier Halsen

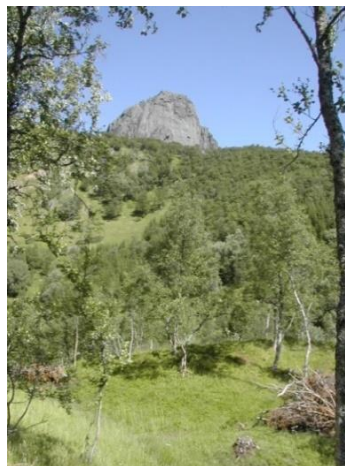
Areal: Totalt 300 da, godkjent 30 da

Gnr/Bnr	Da innenfor område	Da godkjent
52/1, 53/1, 53/2	300da	Gnr. 52/1 30da
Sum	300da	30da

Beiteliene ved Halsen ligger fint til opp mot fjellet Hamarøyskaftet. Dette beitet er godt vedlikeholdt av beitende sau. Området inngår i et turlandskap der «Landstrykerstien» krysser innom. Viktig med et levende kulturlandskap i dette området. Hele beitet (innmarksbeite og nær utmark) går over flere eiendommer. Gnr. 52/1, 53/1 og 53/2. Det godkjennes her 30 da som innmarksbeite. Eier av Gnr. 52/1 disponerer hele beitet. Det er tidligere gitt Smil-tilskudd for inngjerding og rydding av deler av beitet. Området klassifiseres under tiltaksklasse areal med spesielle verdier.

Beitelier Halsen

Karlsøy

Areal: Totalt 70 da innmark, 50 da godkjent

Gnr/Bnr	Da full/overfl.dyrka jord innenfor område,	Godkjent da, 71 %
87/1	16	11
87/2	21	14
87/3	17	12
87/4	16	13
Sum	70	50

Området består av mange eiendommer, og godkjenning av 50 da er gjort med en beregning av 71 % av fulldyrka/overflatedyrka jord på den enkelte eiendom som ligger innenfor området.

Karlsøy er en naturperle på Hamarøy. Her finner en Karlsøy kirke, som i 1886 ble flyttet fra Presteid til Karlsøy i Sagfjorden. Kirken er i sin opprinnelse en av de eldste bygninger i Hamarøy. Rundt kirka er en vakker natur, med strandlinje, slåttemark og berg. Innmarka på Karlsøy er verdt å ta vare på av kulturhistoriske- og estetiske verdier, samtidig som en tar vare på et vakkert kulturlandskap. Innmark leies i dag bort til en gårdbruker som er bosatt lengre utover på Finnøya.

Godkjent areal er redusert fra 70 til 50 da, da ikke alt av areal blir høstet.

Området klassifiseres under tiltaksklasse areal med spesielle verdier.

Karlsøy

Uteid

Areal: Totalt 167 da fulldyrka/overfl. dyra jord, 30 da godkjent

Gnr/Bnr	Da full/overfl.dyrka jord innenfor område	Godkjent da fulldyrka
13/3 m fl	168	30

Uteid ligger vakkert og sørvendt til på eidet mellom Glimma og Uteid sjøen, ikke langt unna kommunesenteret Oppeid. Det er 1 bruk i drift i området. Det drives med ammekuproduksjon og litt sau. Her har vært bosetting og drevet jordbruksproduksjon i lange tider. Området er rikt på registrerte kulturminner, og på eiendommen 13/3 finnes et fredet område med gravhauger og "tingsteiner". Uteid har gjennomgangstrafikk for folk som oppsøker turområdet ned mot Glimma og Kalstad. Ved sjøen nedenfor Uteid la i robåter seg til den tid da folk måtte ta sjøveien for å komme seg til kirke.

Uteid er et kulturlandskap som det er viktig blir holdt i hevd i form av slått og beite, både for jordbruksproduksjon og opplevelseskvalitet.

Området klassifiseres under tiltaksklasse areal med spesielle verdier og bygdenært.

Uteid, tingsteiner ved gravhauger nedenfor gården

Dyr på beite, område med gravhauger

Presteid

Areal: Totalt 46 da, Godkjent 25 da

Gnr/Bnr	Da fulldyrka jord innenfor område	Da godkjent fulldyrka
16/60	46	25

Landbrukseiendommen Presteid ligger sentralt mellom bebyggelsen på Presteid. Dette er et område som har stor verdi med hensyn til kulturlandskapet. Eiendommen var i sin tid Hamarøy Prestegård, men Presteboligen ble fradelt og eiendommen solgt. Området omfatter de gamle prestegårdsruinene, Hamarøy kirke med nye og gamle gravlunder, Presteboligen og Hamsunsenteret. Viktig at arealene her blir slått og holdt i hevd. Like ved ligger Prestegårdsskogen, som er et område som omfatter et større innmarksbeite som strekker seg fra hovedveien ned mot Presteidstraumen. Dette er mye brukt av lokalbefolkningen på Oppeid/Presteid som turområde. Området ble ryddet og inngjerdet for noen år siden ved hjelp av SMIL- midler. Det ble benyttet som beite av grunneier mens gården av i aktiv drift. I forbindelse med revidering av lokale verdifulle kulturlandskap ble dette området i første omgang tatt ut pga. ute av drift. Det kom innvendelse mot dette fra eier som har planer om å starte opp etter hvert

med dyrehold igjen. Ettersom det er noe uvisst om oppstart av husdyrhold og bruk av beitet, velger en heller å prioritere 25 da fulldyrka jord innenfor dette lokale verdifulle kulturlandskapet. Området klassifiseres under tiltaksklasse areal med spesielle verdier og bygdenært.

Fulldyrka jord ved Hamsunsenteret (hentet fra internet)

Oversikt deler av Presteid, (hentet fra Internet)

Tysnes

Areal: Totalt areal inngjerdet som beiteområde, godkjent 45 da.

Gnr/Bnr.	Da innenfor område	Da godkjent 42 %
80/1	29	12
80/2	14	6
80/3	10	4
80/6	17	7
80/7	9	4
80/9	22	9
80/10	6	3
Totalt	107	45

Området består av mange eiendommer, og godkjenning av 45 da er gjort med en beregning av 42 % av fulldyrka/overflatedyrka jord på den enkelte eiendom som ligger innenfor området.

Tysnes er ligger vakkert til 10 kilometer fra Korsnes. Det er en naturperle med strender og vide arealer med innmark som blir beitet av storfe. I dag er det en fastboende på stedet. En gårdbruker fra Bognes har siden 2005 leid arealene, ryddet for rusten piggråd og gjerdet inn et større beiteområde.

Beiteområdet er blitt redusert i det siste, men mesteparten av Tysnes framstår i dag som et åpent og flott kulturlandskap. Samme gårdbruker fikk i 2010 Kulturlandskapsprisen for Nordland.

På Tysnes var det under 2. verdenskrig en fangeleir og en rekke kanonstillinger. Kulturlandskapet her er viktig å ta vare på.

Området klassifiseres under tiltaksklasse arealer med spesielle verdier.

Tysnes før beitestart 2005

Tysnes høsten 2007

Kart, beitelier, Halsen 30 da

Kart, 50 da Karlsøy, Hamarøy

Kart, Uteid 45 da

Kart 4, Presteid

